

DTP

T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 269
Tarih : 14.05.2008

70/184-6494/1377

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Batman iline bağlı Hasankeyf tarihi ve kültürel zenginlikleriyle bilinen bir ilçemizdir. Ancak yapılması planlanan Ilısu Barajının tamamlanmasından sonra Hasankeyf'in ve barındırdığı değerlerin zarar göreceği bilinmektedir. Söz konusu baraj projesi nedeniyle meydana gelecek zararın tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir meclis araştırması açılmasına ilişkin önerimiz. 14.05.2008

1. Ayla AKAT ATA - Batman
2. Ahmet TÜRK - Mardin
3. Selahattin DEMİRTAŞ - Diyarbakır
4. Fatma KURTULAN - Van
5. Emine AYNA -Mardin
6. Sebahat TUNCEL - İstanbul
7. M.Nezir KARABAŞ-Bitlis
8. Bengi YILDIZ - Batman
9. Sırrı SAKIK - Muş
10. M. Nuri YAMAN - Muş
11. Özdal ÜÇER - Van
12. Aysel TUĞLUK - Diyarbakır
13. Pervin BULDAN - Iğdır
14. Gültan KIŞANAK - Diyarbakır
15. Akın BİRDAL - Diyarbakır
16. İbrahim BİNİCİ - Şanlıurfa
17. Hasip KAPLAN - Şırnak
18. Sevahir BAYINDIR - Şırnak
19. Şerafettin HALİS - Tunceli
20. Osman ÖZÇELİK - Siirt

GEREKÇE

Batman'ın Hasankeyf İlçesi Anadolu Bölgesinin en eski yerleşim yerlerinden biridir. Batman'ın 36 kilometre güneydoğusunda ve Gercüş ilçesinin 26 kilometre kuzeyinde bulunan Hasankeyf, Anadolu'da ortaçağa ait bütünlüğünü koruyabilen tek kent olma özelliğini taşıyor. Eski kaynaklarda adı "Hısn kayfa", "Hısn Keyba" ve "Hısn-ı Keyfa" olarak geçen Hasankeyf'e Roma tarihçileri Kipas, Cehpa ve Ciphaz isimlerini vermişlerdir. İslamiyet döneminde "Kaya Kalesi" anlamına gelen "Hasın Kayfa" olan kentin adı zamanla "Hasankeyf'e dönüşmüştür. Hasankeyf'in Geç Asur ve Urartu devirlerine kadar inen bir geçmişi olduğu biliniyor. Bazı tarihçiler, Hasankeyfteki ilk yerleşimi on bin yıl öncesine dayandırıyor. Roma İmparatorluğu zamanında çağın iki süper gücü olan İran İmparatorluğu ile Romalılar için bir ileri karakol olan Hasankeyf, MS 5. yüzyılda, Süryani Piskoposluğu'nun başkenti konumuna geliyor. MS 6 ve 7. yüzyıllarda doğu ülkelerine özgü Hıristiyan Kiliselerinin merkezlerinden birine dönüşüyor.

İslamiyet Döneminin de Emeviler, Abbasiler, Hamdaniler ve Mervanilerin eline geçen Hasankeyf, 1101-1232 tarihleri arasında Artukoğullarının başkenti yapıyor. 1232 yılında Eyyubilerin hakimiyetine giren kent 1260 yılında Moğol istilasına uğrayarak tahrip ediliyor. Moğol istilasından sonra beylikler arasında durmadan el değiştiren Hasankeyf, 1516 yılında Osmanlı İmparatorluğuna katılıyor. Hasankeyf, 1. Dünya Savaşı sırasında terk edilerek harabeye dönüyor. Daha sonra buraya sığınan köylüler tarafından yeniden iskan ediliyor. 1967 yılında mağaralarda yaşayan ailelerin iskani için evler yapılarak, 1990 yılında yapılan bir düzenleme ile Hasankeyf, ilçe haline getirilerek Batman'a bağlanıyor. Tarih boyunca çeşitli uygarlıkların yaşadığı Hasankeyf, Kalenin bulunduğu alanda yer alan yukarı şehir, Dicle'nin güney sahillerindeki teraslara yayılan aşağı şehir ve Dicle'nin kuzeyindeki teraslarda bulunan tarihi kent örenleri ve mahalleler olmak üzere üç ana bölüme ayrılmış bulunuyor.

Artukoğulları devrinde yaptırılan köprü, ortaçağın en görkemli ve en büyük köprüsü olarak nitelendiriliyor. Bu dönemin diğer yapıları arasında Kaledeki Ulu Cami'nin aşağısında yer alan Büyük Saray ile Kale'nin doğu tarafında yolun üzerindeki Kale Kapısı bulunuyor. Hasankeyf'te yer alan Eyyubi dönemi eserleri ise, Kale'nin en yüksek noktasındaki Ulu Cami, El-Rızk, Sultan Süleyman, Koç, Kızlar ve Küçük Camileri ile İmam Abdullah Zaviyesi ve Kale'nin kuzeydoğusunda yer alan Küçük Saray olarak sıralanıyor. Akkoyunlular dönemine ait Zeynel Bey Türbesi ise Dicle Nehri'nin sol kıyısında yer alıyor.

Anadolu binlerce yıldan bu yana gelip geçen medeniyetlerin kalıntılarını barındırması, kıskançlıkla koruyarak günümüze kadar taşımış eşiz bölgelerden biridir. Kültürlerin yoğrulup harmanlandığı geniş bir kazan gibidir.

Tarihi geçmişi ve kültürel zenginliği yanında Hasankeyf İlçesi aynı zamanda tarıma elverişli arazileri de sahiptir.

Değişik kültürlerin harman yeri olan Hasankeyf kültürel kimlikler konusunda da tarihi bir mirastır. Hasankeyfliler kültürel benliklerine bağlılıklarını kaybetmeden bu varlıklarını korumaya çalışmaktadırlar.

Bu çok değerli kültür varlıklarımızın, DSİ verilerine göre, İlisu Barajının yapılmasıyla beraber sular altında kalacağı bilinmektedir. Bölgede yerleşik bulunan 55 bin vatandaşımız yerinden olacaktır. Bu vatandaşlarımızın istihdam edilmesi ve konut sağlanmasına yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir. Yine bu bölgede bulunan binlerce yıllık tarihe sahip kültür mirasımızın ve tarihi yapıtların korunması gerekmektedir.

Ülkemizde yüzlerce sivil toplum kuruluşu ve yine çeşitli meslek dallarından uzmanlar Hasankeyf'in sulara gömülmemesi gerektiği konusunda uzlaşma sağladılar. Bu kaygıların giderilmesi değerli kültür varlıklarımızın bakımı ve korunması için bir dizi tedbirlerin alınması amacıyla bir Meclis araştırması açılması gerekmektedir.